LAUSUNTO Dnro KEHA/953/2026

4.2.2026

Elinvoimakeskus

Pohjois-Suomen elinvoimakeskus

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta

Lausuntopyyntö 20.1.2026

Asiantuntijalausunto koskien asiaa E 104/2025 vp; Valtioneuvoston selvitys: Maatalouden sukupolvenvaihdosstrategia

Pohjois-Suomen elinvoimakeskus suhtautuu erittäin myönteisesti komission tiedonannossa ja MMM:n perusmuistiossa esitettyihin kannanottoihin, joilla pyritään edistämään maatalouden sukupolvenvaihdoksia. Maatilojen määrän ennakoidaan jatkossakin alenevan merkittävästi ja ruokaturvan ylläpito edellyttää, että alalle saadaan riittävästi uusia viljelijöitä. Peltoviljely on mahdollista myös osa-aikaisena työnä, mutta Pohjois- ja Itä-Suomelle erittäin tärkeä karjatalous vaatii päätoimista yrittäjyyttä. Siksi etenkin sen jatkuvuuden turvaamiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Sukupolvenvaihdokset mahdollistavat maatilan pitkäjänteisen kehittämisen ja investoinnit. Toimivat maatilat lisäävät maaseudun elinvoimaa, elävöittävät maaseutumaisemaa ja antavat turvaa muulle maaseudun väestölle. Varautumisen kannalta on tärkeää, että koko Suomi pidetään asuttua. Maaseudun maatalouden ulkopuoliset pk -yritykset ovat myös tärkeitä työllistäjiä ja palveluiden tuottajia. Myös näiden yritysten omistajuuden vaihdokset ovat tärkeitä. Erilaisten yksityisten ja julkisten palvelujen saatavuus ja saavutettavuus, jotka ovat viime vuosina pääosin heikentyneet, ovat elinehto kaikille maaseudulla asuville yrittäjille ja asukkaille.

Maatalouden kannattavuus on edellytys menestyvälle ja jatkuvalle yritystoiminnalle. Yrittäjän täytyy saada korvaus sijoittamalleen pääomalle sekä hänellä täytyy olla mahdollisuus kehittää tilaa. Tähän tulee vaikuttaa koko elintarvikeketjun tasolla sekä riittävillä tukijärjestelmillä.

Nuorten tekemien investointien tukeminen muita korkeammalla tukitasolla on tärkeää. Tällä hetkellä on mahdollista saada seitsemän vuoden ajan korotettua investointitukea tilanpidon aloittamisesta. Aikajakso voisi olla pidempi. Nuorella yrittäjällä menee useampi vuosi ottaessaan tilanpito haltuun ja saada yrittäjäosaaminen riittäväksi isompaa investointia silmällä pitäen. Investoinnin toteuttamisen kannalta ei ole hyväksi, jos suunnittelu tapahtuu kiireellä.

Tilanpidon aloittamiseen liittyy usein korkotukilaina, jonka lyhennykset alkavat parin vuoden päästä tilanpidon aloittamisesta. Nuoren viljelijän tulisi olla mahdollista saada korotettua investointitukea kymmenen vuotta tilanpidon aloittamisesta, jolloin hänellä on jo parempi käsitys yrityksensä taloustilanteesta. Lisäksi hän olisi jo ehtinyt lyhentää tilanpidon aloittamiseen liittyvää lainaa ennen suuremman kehittämisinvestoinnin toteuttamista. Jos tilanpidon aloitus tapahtuu maatalousyhtymän kautta, niin silloin nuori ei ole oikeutettu

korotettuun investointitukeen missään vaiheessa, jos SPV:n toista vaihetta ei tehdä seitsemän vuoden kuluessa.

Luopumistuen loppumisen jälkeen tilan pidon aloittamisia on tehty enemmän maatalousyhtymien osakkaina. Nuoren viljelijän kannalta se saattaa tuoda jatkajalle turvaa ja opastusta tilanpitoon. Jatkajan kannalta selkeämpää voisi kuitenkin olla aloittaminen luonnollisena elinkeinoharjoittajana. Myös maatilan yritysmuodosta huolimatta, maatilojen tilanpidon aloittamista tulisi tukea tasa-arvoisesti. Nykyisellään maatalousyhtymään voi saada useamman nuoren viljelijä aloitustuen ja osakeyhtiöt yhden. Maatilaa kohden enintään yksi myönnettävä aloitustuki on hallinnollisesti kevein. Voisiko useamman nuoren yrittäjän maatiloille myöntää aloitustuen pienemmällä euromäärällä, jolloin ero mty/osakeyhtiöiden välillä pienenisi?

Menestyvän ja kannattavan yritystoiminnan kannalta yrittäjän osaaminen on erittäin tärkeää. Ei riitä, että osaa tuotantoon liittyvät asiat, vaan on myös osattava talouden tunnusluvut ja miten niihin voi vaikuttaa. Yksityisen rahoituksen saamista edistää, kun maatilayrittäjä kykenee keskustelemaan tunnusluvuista tasavertaisesti rahoittajan kanssa. On tärkeää, että saatavilla on tarvittaessa asiantuntija-apua viljelijälle.

Maatilayrittäminen on vaativa ja monipuolista osaamista vaativa toimiala. Jos perheen ja suvun piiristä ei löydy kiinnostunutta jatkajaa, on hyvä tukea myös muita omistajuuden vaihdoksia.

Tilakoon kasvun myötä myös kauppahinnat ovat nousseet. Nuoren viljelijän korkotuettujen lainojen korkotuen/korkotukilainojen osuutta voisi lisätä. Suuremmilla korkotukilainoilla ja korkotukiosuuksilla saataisiin nuoren viljelijän tilan pidon aloittamisaikana parempi kannattavuus. Korkotuen määrä voisi olla Itä-Suomessa myös jonkin verran muuta Suomea suurempi houkutellakseen nuoria viljelijäitä jatkamaan tilaa sekä vähentämään mahdollisia sinne sijoittuvia riskejä.

Jatkava ja investoiva maatilayrittäjä tarvitsee usein lisää maatalousmaata. Nuoren yrittäjän tavoitteena on yleensä yrityksen kehittäminen tai laajentaminen. Toimet, jotka edesauttavat viljelymaan hankintaa nuorille yrittäjille, lisäisivät kiinnostusta lähteä maatilayrittäjäksi. Luopumisen / nuoren viljelijän maan hankinnan ongelman ratkaiseminen on laaja kokonaisuus.

Pohjois-Suomen elinvoimakeskuksen alueen itäosissa on ongelmana luopuvien tilojen pienet ja hajallaan olevat sekä usein laajentaville tiloille sopimattomat peltolohkot. Aiempina vuosina tilaansa kehittävät karjatilat raivasivat lisää peltomaata. Nykyisin tämä ei ole mahdollista, joten esim. tilusjärjestelyn aktivoiminen näille alueille saattaisi joissakin tilanteissa auttaa tilakoon kasvattamisessa riittäväksi. Kaikki muutkin mahdolliset ongelman ratkaisukeinot olisivat tervetulleita.

Nykyinen nuoren viljelijän vähimmäiskoulutusvaatimus tulee säilyttää. Opintoihin sisältyvän talouskoulutuksen määrää voisi kasvattaa ja talousosaamista voisi kartuttaa aloittamisen jälkeisillä tuetuilla talouskursseilla. Samalla tuettaisiin nuoren viljelijän verkostoitumista.

Maatilayrittäjyys ja varsinkin yrittäminen kotieläintiloilla on hyvin sitova ammatti. Isoilla tiloilla, joilla on mahdollista palkata ulkopuolista työvoimaa, mahdollistuu yrittäjän irtautuminen arjen yrityselämästä. Tiloilla, joilla ulkopuolisen työvoiman palkkaamisen ei ole vielä mahdollista,

lomitusjärjestelmän toimivuus on erittäin tärkeää jaksamisen kannalta. Ammattitaitoisen työvoiman ja lomittajien saatavuuteen tulee kiinnittää huomiota.

Tämä asiakirja KEHA/953/2026 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KEHA/953/2026 har godkänts elektroniskt

Lehtiniemi Timo 04.02.2026 14:40

Knuutinen Pekka 04.02.2026 14:24